

Jordbruksverket

registrator@jordbruksverket.se

Dnr4.4.16-10870/13

Yttrande

Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om integrerat växtskydd

Hushållningssällskapens Förbund har beretts möjlighet att yttra sig över Jordbruksverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om integrerat växtskydd. Yttrandet har skrivits av seniorkonsulterna Nils Yngveson och Hans Augustinsson.

Sammanfattning

Hushållningssällskapen vill med detta yttrande peka på att det trots att principerna för integrerat växtskydd gäller svenskt jordbruk sedan snart ett år råder stor okunskap hos odlarkåren kring dessa frågor. Många av de allmänna råd som föreslås är med dagens kunskap rörande t ex mineralisering, stråstyrka, ax- och strårbrytning omöjliga att leva upp till. En omfattande förstärkning av kunskapsunderlaget är därför nödvändig. Vi anser att en lantbrukare inte ska kunna tvingas att välja en växtföljd som försämrar odlingsekonomin. Definitionen av professionell rådgivare måste förändras dels behöver begreppet ” motsvarande kunskap” preciseras dels bör inte en företrädare som har som sin huvudsakliga uppgift att sälja växtskyddsmedel kunna benämnas professionell rådgivare. Kunskap saknas i dag i många fall rörande resistensproblematiken. För att kunna tillämpa en del av de föreslagna allmänna råden utan att förvärra dagens resistenssituation krävs en omfattande kunskapsförstärkning.

Detaljerade synpunkter

1 kap. Gemensamma bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Hushållningssällskapen måste dessvärre konstatera att vetskapen och innebörden hos berörda fortfarande är mycket låg om att alla som yrkesmässigt använder växtskyddsmedel förväntas iaktta principerna för integrerat växtskydd, trots att så varit fallet sedan den 1 januari 2014. Hushållningssällskapen anser att denna ovetskap beror på bristande information till berörda yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel. Jordbruksverket har valt att föra ut information om integrerat växtskydd via utbildning av dem som genomgår den obligatoriska utbildningen för att fysiskt få genomföra bekämpning med kemiska växtskyddsmedel klass 1 och 2, men inte till uppdragsgivare av kemisk bekämpning.

Hushållningssällskapen vill påminna om att det under 2013 fanns ca 26 000 (statistik JV, JO 10 SM 1401) företag i landet som odlade spannmål medan det enligt ”Konsekvensutredning av Jordbruksverkets föreskrifter om utbildning för behörighet att använda växtskyddsmedel” fanns ca 20 000 med behörighet att använda kemiska växtskyddsmedel. Av dem som använder växtskyddsmedel yrkesmässigt torde alltså 20% inte få ta del av någon information och utbildning. Hushållningssällskapen uppmanar därför Jordbruksverket att snarast informera alla yrkesmässiga användare av växtskyddsmedel om att integrerat växtskydd gäller sedan den 1 januari 2014, en föreskrift och allmänna råd om tillämpningen finns och var den som inte genomgår behörighetsutbildning eller har anledning att förnya sin behörighet de närmaste två åren kan hitta information. För jordbrukets vidkommande skulle alla som söker gårdsstöd kunna informeras.

2 kap. Tillämpning av integrerat växtskydd

Allmänna råd till 2 kap.31 § förordningen om bekämpningsmedel

I förslaget står att i råg ”kan behovet av tillväxtreglering i de flesta fall inte förebyggas helt”. Hushållningssällskapen anser att detta behov inte heller kan förebyggas och förutses i andra spannmålsgrödor. En växtodlingssäsong med oväntat stor nederbörd i kombination med förhållandevis höga temperaturer gör att mineraliseringen av kväve blir högre än vad som kan planeras. I en sådan situation anser vi att tillväxtreglering måste kunna få användas oaktat gröda. Utebliven tillväxtreglering under dessa förutsättningar kan leda till liggisad med åtföljande svårigheter att skörda grödan. Misslyckas skörden fås såväl en ekonomisk som miljömässig belastning.

2 § 1. *Val av växtföljd*; Hushållningssällskapen anser att valet av växtföljd även måste få kunna styras av ekonomiska realiteter, d.v.s. integrerat växtskydd skall aldrig kunna tvinga den enskilde till en olönsammare växtföljd än den befintliga.

2. *Val av odlingsteknik*; Hushållningssällskapen anser att om odlingstekniken skall anpassas till integrerat växtskydd (eller möjligen odlingstekniken integreras i växtskyddsarbetet) måste verktyg tas fram för berörda som möjliggör en lokal anpassning av odlingstekniken. De grödvisa odlingsvägledningarna som finns framtagna av Jordbruksverket är så pass allmänt hållna att de i stort sett endast kan ses som en beskrivning av hur dagens jordbruk bedrivs. Vidare måste det tas fram underlag som visar på tillvägagångssätt samt nyttan och lönsamheten med användning av icke kemiska bekämpningsmetoder innan jordbrukare kan tvingas välja dylika före kemiskt växtskydd.

3. *Val av sortmaterial*; Hushållningssällskapen anser att marknadens krav på sort måste vara det första sortvalskriteriet liksom, i de fall det är aktuellt, en bra övervintringsförmåga. I de allmänna råden till punkten anges att risken för ax- och strårbrytning samt stråstyrka särskilt bör beaktas vid val av sort. En snabb genomgång av sortmaterialet i höstvetete visar att av de 15 sorter som för närvarande är i odling i någon omfattning kan endast tre sägas ha en säkert sämre stråstyrka än övriga. En liknande bild återfinns vid en genomgång av vårkornsortimentet, förutom att det inte fanns någon säker skillnad mellan vårkornsorter avseende axbrytning. Ävenså ger en genomgång av rapsortimentet ett liknande resultat. **Möjligheten att integrera sortvalet i växtskyddet avseende ax- och strårbrytning samt stråstyrka kan därför inte anses som särskilt goda.** Därutöver måste också framhållas att all strårbrytning inte behöver vara av ondo, i t.ex. havre eller raps kan en viss strårbrytning vara fördelaktig för att undvika förluster orsakade av vind före skörd.

Möjligheterna till integrering av växtskyddet avseende sjukdomsmottaglighet eller eventuell resistens mot skadegörare vid sortvalet kommer att bli mycket svår att genomföra. Exempelvis fattas ett antal skadegörare med ekonomiskt stor betydelse för odlaren i publikationer likt ”Sortval”. Skadegörare som fattas är t.ex. mottagligheten för toxinbildande fusariumsvampar i grödor som havre och rågvete, i höst- och vårvete finns resultat redovisade för fusariummottaglighet och toxinbildning men inte heltäckande. Det är mycket allvarligt om jordbrukare inte kan finna information om sorternas mottaglighet för denna svåra skadegörare. Vidare förekommer ingen information om eventuell inbyggd resistens mot skadegörare hos enskilda sorter, exempel på sådan information som fattas är resistens mot röd vetemygga i höstvetete, torröta i höstraps och mjöldagg i vårkorn (i ”Sortval” finns uppgifter på mjöldaggsresistens hos vårkorn vilka dessvärre bitvis är felaktiga).

Hushållningssällskapen finner avslutningsvis under punkten 3, 2 §, att om de svenska jordbrukarna någorlunda skall kunna efterleva föreskrifterna till det integrerade växtskyddet måste en beskrivande svensk sortlista snarast upprättas av en oberoende part, med välunderbyggda karaktärer av alla egenskaper.

3 § Hushållningssällskapen konstaterar att de av våra kunder som önskar sina fält bevakade för att uppfylla föreskrifterna om integrerat växtskydd måste anlita professionella rådgivare. Det innebär att Hushållningssällskapens växtodlingsrådgivare måste skaffa sig ett utbildningsbevis för användning av växtskyddsmedel. Detta såvida inte kraven på en professionell rådgivare kan anses vara uppfyllda av idag redan verksamma växtodlingsrådgivare genom formuleringen ”motsvarande kunskap”. **Ett förtydligande av innebörden i formuleringen ”motsvarande kunskap”**

måste göras av Jordbruksverket omgående. Hushållningssällskapen finner det också oacceptabelt att en professionell rådgivare kan vara handelsagenter och detaljhandlare så snart utbildningsbevis för användning av växtskyddsmedel införskaffats. Dessa likställs i så fall med en oberoende professionella rådgivare (dvs utan direkta säljintressen av växtskydd) vilket innebär en stor konkurrensnackdel för den oberoende växtodlingsrådgivningen där kunden betalar för själva rådgivningen.

4 § 3. Hushållningssällskapen förväntar sig att lättillgänglig och överskådlig information kommer att ställas till jordbrukets förfogande avseende växtskyddsmedels målspecifika egenskaper, samt möjliga biverkningar för hälsa och miljö. Denna typ av information finns ej tillgänglig respektive ej samlad idag varför det är omöjligt att förvänta sig att jordbruket skall kunna efterleva föreskrifterna i 4 § vilka är formulerade som en tvingande "ska-sats".

4. Hushållningssällskapen förväntar sig, precis som för 4 § punkt 3, att lättillgänglig och överskådlig information kommer att ställas till jordbrukets förfogande så att strategier mot bekämpningsmedelsresistens kan utnyttjas. Informationen måste innehålla uppgifter om användbar dos beroende på skadegörare och lämplig tankblandningspartner. Denna typ av information finns ej tillgänglig idag varför det är omöjligt att förvänta sig att jordbruket skall kunna efterleva föreskrifterna i 4 § vilka är formulerade som en tvingande "ska-sats".

Stockholm 2014-11-17

Jesper Broberg
Förbundsdirektör
Hushållningssällskapens Förbund